

اسلام و قرآن

مجموعه‌ای از سخنان
استاد حسینعلی راشد

www.ketab.ir

انتشارات اطلاعات
تهران - ۱۳۹۰

سرشناسه: راشد، حسینعلی، ۱۲۸۴ - ۱۳۵۹
 عنوان و نام پدیدآور: اسلام و قرآن / مجموعه‌ای از سخنرانی حسینعلی راشد
 مشخصات نشر: تهران: اطلاعات، ۱۳۹۰
 مشخصات ظاهری: ۳۸۸ ص.
 شابک: 978-964-423-840-6
 وضعیت فهرستنویسی: فیبا
 یادداشت: چاپ قبلی: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۷ (هشت، ۳۱۸ص.)
 موضوع: قرآن - مقاله‌ها و خطابه‌ها
 موضوع: اسلام - مقاله‌ها و خطابه‌ها
 شناسه افزوده: مؤسسه اطلاعات
 رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۰ الف ۴۶ ر ۱۰ / BP۵
 رده‌بندی دیویی: ۲۹۷۸.۸
 شماره کتابشناسی ملی: ۱۸۲۵۲۴۲

انتشارات اطلاعات

تهران: خیابان میدداماد، خیابان نفت جنوبی، روزنامه اطلاعات، شماره پستی ۱۵۳۹۱۵۳

تلفن: ۲۹۹۹۳۳۵۵ - دفتر توزیع و فروش: ۲۹۹۹۳۳۳۳

فروشگاه مرکزی: بزرگراه حقانی، رویروی ایستگاه مترو، ساختمان روزنامه اطلاعات، تلفن: ۲۹۹۹۳۳۳۳

فروشگاه شماره (۱): خیابان انقلاب اسلامی، رویروی دانشگاه تهران، تلفن: ۶۲۳۶۰۷۲۴

اسلام و قرآن

مجموعه‌ای از سخنان استاد حسینعلی راشد

حروف نگار: وحید ارزین

طراح جلد: رضا گنجی

چاپ اول: ۱۳۴۰ چاپ سوم: ۱۳۹۰ شمارگان: ۳۱۵۰ نسخه

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۲۳-۸۴۰-۶ ISBN: 978-964-423-840-6

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است. Printed in Iran

فهرست

.....	سخن ناشر	۷
.....	شرح حال استاد	۱۱
.....	۱- معنای دین	۱۷
.....	۲- تعریف دین اسلام	۲۷
.....	۳- ممیزات دین اسلام (۱)	۳۸
.....	۴- ممیزات دین اسلام (۲)	۴۹
.....	۵- عقیده توحید در دین اسلام	۶۱
.....	۶- عقیده معاد در دین اسلام	۷۴
.....	۷- زندگی و مرگ و بهشت و دوزخ	۸۵
.....	۸- بهشت و دوزخ	۹۵
.....	۹- تنمۀ سخن در باب معاد	۱۰۶
.....	۱۰- قرآن (۱)	۱۱۹
.....	۱۱- قرآن (۲)	۱۲۷
.....	۱۲- ایمان به غیب	۱۳۶
.....	۱۳- مطالب قرآن	۱۴۴

۱۵۲	۱۴- معنویات
۱۶۰	۱۵- خلاصه سخنرانی های پیش
۱۶۷	۱۶- مبدا ایمان
۱۷۴	۱۷- مبنای قرآن
۱۸۲	۱۸- ماهیت دین (۱)
۱۹۰	۱۹- ماهیت دین (۲)
۱۹۸	۲۰- بندگی خدا
۲۰۶	۲۱- بنده گان خدا یا اوران حق
۲۱۴	۲۲- سیاست اسلامی
۲۲۵	۲۳- نظر عبرت در حوادث تاریخی
۲۳۳	۲۴- نهضت اسلامی
۲۴۲	۲۵- دین و کهنات
۲۵۰	۲۶- خلاصه ای از اسلام
۲۵۹	۲۷- یکی از نتایج دین
۲۶۷	۲۸- توجه به نتایج دین
۲۷۵	۲۹- سحرگشا
۲۸۳	۳۰- روش اصلاحی پیغمبر
۲۹۲	۳۱- عقل و عشق
۳۰۱	۳۲- قوه عقل و آثار بی عقلی
۳۱۰	۳۳- استفاده صالح از عقل
۳۱۹	۳۴- قوه عشق و استفاده از آن
۳۲۸	۳۵- گناه
۳۳۹	۳۶- آثار و عواقب گناه
۳۴۹	۳۷- علل گناه
۳۵۹	۳۸- نمایان شدن باطن در ظاهر
۳۶۸	۳۹- تحولات اجتماعی
۳۷۷	۴۰- مشمول سعادت و شقاوت

سخن ناشر

کسانی که لحن گرم مرحوم استاد راشد را به خاطر دارند، کم و بیش از نفوذ گفتار منطقی و دلنشین او در دل و جان شنوندگان مشتاق نیز آگاهند و آن سخنرانی‌های پربار هفتگی را از موجبات پیشبرد معنویت در جامعه آن‌روز ایران به شمار می‌آورند. اما باید اذعان کرد که افزون بر فصاحت بیان و شیوایی و روانی سخن، وسعت آگاهی و کارآمدی و سودمندی مطالب نیز در جلب توجه مخاطبان و تأثیرپذیری ایشان نقش به‌سزایی داشت.

مجموع این ویژگی‌ها آب و رنگی به آثار استاد فقید داده است که گرد کهنگی و غبار گذشت زمان را از آن زدوده و در نهایت، استقبال گسترده خوانندگان و کتاب‌دوستان را موجب گردیده است که نمونه‌اش را در کتاب کم‌حجم و پر محتوای «فضیلت‌های فراموش شده» می‌توان یافت که تاکنون سی و چهار بار چاپ شده است. ایمان، اخلاص، دردمندی، دلسوزی، دانایی و خوش‌بینی، معجون‌ی فراهم آورد که نتیجه‌اش تأثیر زرف و پایدار گفتار مرحوم راشد است.

انتشارات اطلاعات بخت آن را داشته که علاوه بر «فضیلت‌های فراموش شده»، سه کتاب دیگر آن بزرگوار را به چاپ برساند:

۱- تفسیر قرآن (سوره حمد و بقره) (چاپ چهارم: ۱۳۸۷)

۲- آخرین سخنرانی‌های راشد (چاپ دوم: ۱۳۸۶)

۳- مقالات راشد (در روزنامه اطلاعات) (چاپ دوم: ۱۳۸۷)

اکنون بسی خوشوقتیم که به توصیه برخی خیرخواهان، دو کتاب دیگر آن بزرگوار را نیز در دسترس دین‌پژوهان و عموم خوانندگان گرامی قرار می‌دهیم: «دو فیلسوف شرق و غرب: صدرالمثلهین و اینشتین» و «اسلام و قرآن». کتاب اخیر به یادداشتی از استاد دانشمند آقای دکتر مهدی گلشنی نیز آراسته است؛ چرا که چاپ دوم آن به همت پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی روانه بازار کتاب شده بود. از این مؤسسه کوشای فرهنگی که همدلانه و از سر لطف متن خود را در اختیار ما نهادند، سپاسگزاریم. همچنین از سرکار خانم بول راشد، تنها فرزند استاد فقید، سپاسگزاریم که تجدید چاپ دو اثر گرانقدر یادشده را به انتشارات مؤسسه اطلاعات سپردند.

در آبان ۱۳۷۶، مقارن با هفدهمین سال درگذشت دانشمند و سخنور نامدار، استاد حسینعلی راشد(ره) مجلس بزرگداشتی با حضور برخی از علمای عظام، استادان و بسیاری از دانش پژوهان، در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار گردید و چند تن از استادان مانوس با آن خطیب بزرگ سخنانی در فضایل و مناقب ایشان بیان داشتند. به این مناسبت پژوهشگاه علوم انسانی بر آن شد تا کتاب اسلام و قرآن استاد (مشمول بر چهل خطابه) را که سال‌ها قبل از سوی سازمان کتاب‌های جیبی انتشار یافته بود، دگربار، به صورت پستدیده‌تری چاپ و منتشر سازد.

در این طبع سعی شده است تا سهوهای انبوه طبع نخست کتاب به حداقل رسد. همچنین از ویرایش متن اثر خودداری گردید تا کلام دلنشین استاد، درست به همان گونه که سالیان متمادی گوش جان بسیاری از اهل دل را نوازش می‌داد، چشم دل خوانندگان اهل دل را نیز همچنان نوازشگر باشد. ان شاء الله

بدین وسیله از فرزند فاضل استاد فقید، سرکار خانم بتول راشد، که با تجدید چاپ اثر ارزشمند پدر بزرگوارشان موافقت کردند تشکر می‌شود.

دکتر مهدی گلشنی

نماز خدا

حیات آقا محمد باقر صدیق رسول مكرم روزنامه الحقایق
الطاف حضرت ایشاد الطاف حضرت امام دایم و از انکه مالید
کتابی (در فضیلت رزق و غیب و اسرار و قرآن)
که از بهترین کتابهاست و بسیار مورد توجه است و منافع
و خیرات بسیار از آن حاصل خواهد شد و موفق باشید

قول رافع

WWW.KUTUBKHANA.COM

شرح حال استاد

مرحوم استاد حسینعلی راشد در دوم تیر ۱۲۸۴ در روستای کاریزک تربت حیدریه چشم به جهان گشود. پدر وی، مرحوم حاج شیخ عباس تربتی (معروف به حاج آخوند ملاعباس) از عالمان پارسا و مردان پرهیزگاری بود که به کشاورزی نیز می پرداخت و از کشته خویش می دروید و زندگانی می گذرانید.

مرحوم راشد تا شش سالگی در مولدش به سر برد و سپس به قصد رفتن به مکتب، راهی تربت حیدریه شد و تا ۱۶ سالگی در آنجا به آموختن مبانی فارسی و عربی و صرف و نحو و قسمتی از معانی و بیان و منطق و مقدمات فقه و اصول پرداخت.

وی در قسمتی از شرح حال خود می نویسد که در سن ۱۴ سالگی (مطابق با دهم شهریور ۱۲۹۸) به همراه پدر و قافله ای متشکل از ۳۰۰ نفر، از روستای کاریزک، برای زیارت عتبات رهسپار کربلا شد و پس از تحمل رنج فراوان سفری که ۱۷۰ روز به طول انجامید (حدود ۶۰ روز برای طی

مسافت از تربت حیدریه تا کاظمین و همین مدت در بازگشت، و در ۵۰ روز نیز متوغل زیارت عتبات)، توفیق زیارت آن مکان مقدس را یافت.

در ۱۳۰۰ ش. برای تکمیل تحصیلات در دوره‌های عالی فقه و اصول و حکمت الهی نزد استادان بزرگ مشهد مقدس، به آن شهر عزیمت نمود و ده سالی در درس مدرّسان برجسته آنجا حاضر شد. معانی و بیان را برای بار دوم نزد مرحوم میرزا عبدالجواد ادیب نیشابوری (ادیب اول)؛ و سطح فقه و اصول آن را به ترتیب نزد آقا میرزا محمدباقر مدرس رضوی، شیخ آقا بزرگ حکیم شاهرودی، آقا سیدجعفر شهرستانی، حاج شیخ حسن بُرسی و حاج شیخ محمدنهاوندی؛ و خارج اصول را در دو دوره نزد حاج میرزا محمد آقازاده خراسانی، حاج آقا حسین قمی، آقامیرزا مهدی اصفهانی و آقا شیخ موسی خوانساری رحمه الله علیهم اجمعین فرا گرفت. او همچنین کتاب اشارات و امور عامه اسفار را نزد مرحوم آقا بزرگ شهیدی آموخت و در سال‌های آخر زندگی علمی خود در مشهد مقدس، توفیق یافت تا آموخته‌هایش را به طالبان دانش تعلیم دهد.

استاد راشد، در خلال اقامت در مشهد به فراگیری دانش‌های دیگری چون ریاضیات، فیزیک، تاریخ طبیعی، تشریح، علوم اجتماعی، تاریخ ادیان، و مذاهب و همچنین تفاسیر قرآن کریم پرداخت.

او در ۱۳۱۰ ش. برای ادامه و تکمیل تحصیلات عالی به نجف اشرف رفت و قرب یک‌سال در درس‌های اصول فقه مرحوم آیت‌الله میرزا محمدحسین نائینی و درس فقه مرحوم آیت‌الله سیدابوالحسن اصفهانی شرکت جست، ولی به دلیل ناسازگاری آب و هوای آن سامان، سخت بیمار شد و با تجویز پزشکان ناگزیر از بازگشت به ایران گردید، ولی در ضمن مدت اقامت در نجف اشرف، موفق به اخذ درجه اجتهاد از بعضی علمای مشهور آنجا نیز شد.

استاد در فاصله سال‌های ۱۳۱۲-۱۳۱۳ ش. سالی را در شیراز گذراند و علاقه وی به ایراد سخنرانی و ارشاد و راهنمایی مردم از این شهر آغاز شد، و بنا به درخواست شیرازیان فزونی گرفت. سپس در راه بازگشت به تهران، بنا به تقاضا و اصرار مردم اصفهان، ناگزیر حدود ۱۵ ماه بر منابر مختلف این شهر به وعظ و خطابه پرداخت و چنان‌که خود می‌نویسد در روز شنبه دهم رمضان، مطابق با ۱۵ آذر ۱۳۱۴، بعد از ایراد سخن بر منبر، «بر اثر سوء تفاهم یا اعمال غرض» او را دستگیر و مدت ۷۵ روز زندانی کردند. استاد خود در این باره اشاره‌ای دارد که حاکی از آزرده‌گی خاطر وی از این دوران است و در یادداشتی آورده است که «... دچار حادثه‌ای گشتم که روحم را بسیار [فشرده] و تا اوایل بهار ۱۳۱۶ ش. به طور غیر آزاد در اصفهان ماندم». به هر تقدیر در بهار ۱۳۱۶ ش. به تهران بازگشت و کار تدریس، تألیف مقالات، تهیه فهرست کتب عربی برای مجلس شورا و تصحیح متون چاپی در چاپخانه مجلس و از این دست فعالیت‌ها را آغاز نمود و کتاب دو فیلسوف شرق و غرب استاد نیز حاصل تلاش وی در همین دوره (۱۳۱۸ ش.) است.

سلسله سخنرانی‌های عالمانه، شیرین و پرشونده رادیویی او، بر اساس دعوت رادیو ایران، از ۱۳۲۰ ش. آغاز گردید. گفتنی است که نخستین خطابه‌های وی منحصر به وعظ در شب‌های تاسوعا، عاشورا و یازدهم محرم بود، ولی پس از زمانی اندک، با اقبال بسیار مواجه شد و بنا به تقاضاهای مکرر شنوندگان مقرر گردید که مرتباً از ساعت هشت بعد از ظهر هر پنج‌شنبه (از اول بهمن ۱۳۲۰) به مدت نیم ساعت، مرتباً یک سخنرانی ایراد نماید. متن سخنان مرحوم راشد در بادی امر به طور مرتب در نشریه‌های مختلف مانند اطلاعات، کوشش، خواندنی‌ها، مهر و ... به چاپ می‌رسید و زمانی نگذشت که چند مجموعه از خطابه‌های وی و از جمله آنها مجموعه‌ای با نام فلسفه عزاداری که مربوط به سخنرانی‌های

دهه عاشورای او بود، چاپ و با استقبال فراوان مواجه گردید.

سخنان مرحوم راشد دلنشین و خیرخواهانه بود و بسیاری از عوام و خواص، در مان دردهای دیرین خود را در استماع آنها می یافتند و به همین دلیل بود که دوره ۱۶ جلدی مجموعه‌ای از سخنان راشد با اقبال کم نظیری روبه‌رو شد.

استاد راشد در اواخر ۱۳۲۵ و اوایل ۱۳۲۶ش، به دنبال زیارت عتبات، از سرزمین‌های شام، بیروت، فلسطین و مصر نیز دیدار کرد و در ۱۳۲۹ش. برای درمان بیماری‌ای که در اصفهان عارض او شده بود راهی اروپا گردید و به مدت هفت ماه و نیم در کشورهای فرانسه، انگلیس، آلمان، سوئیس و ایتالیا به سربرد و علاوه بر معالجه، در این ممالک، به مطالعات ارزنده و سیر آفاق و انفس پرداخت.

گفتنی است که در طی سه مرحله‌ای که آن مرحوم برای معالجه به اروپا سفر کرد، استاد شهید مرتضی مطهری به جای وی در رادیو ایران به ایراد سخنرانی می پرداخت.

زنده یاد راشد، هرگز برای خوش آمد و یا ذم کسی لب به سخن نمی‌گشود و منبر را وسیله انتقام و یا مدح افراد قرار نمی‌داد. وی دردهای جامعه و عوامل عقب ماندگی ایرانیان را به خوبی می شناخت و راه درمان آنها را نیز در بیانات شیوا و رسای خود ذکر می کرد. او همواره با اخلاصی تمام، بهترین سال‌های زندگی و قوای جسمانی و مغز و اندیشه و چشمان خود را صرف آن کرد تا فهم افراد جامعه قوت گیرد و عقول آنان از قیود مختلف آزاد گردد؛ و از همین روی بود که در شرایط استثنایی سال ۱۳۳۰ش. وکالت دوره هفدهم مجلس را با نیت دفاع از حقوق مردم تهران پذیرفت، ولی آنگاه که مجلس را محل مناسبی برای اهداف خیرخواهانه خویش نیافت، به زودی از آن کناره گرفت. آن مرحوم در دوره نمایندگی

مجلس، حقوقی دریافت نکرد و زمانی هم که، پس از استعفا، حقوق او را یک جا پرداخت کردند، تمام آن را برای برادرش به تربت حیدریه فرستاد تا آن مبلغ را صرف هزینه احداث حمام بهداشتی آنجا کند.

مرحوم راشد در ۱۳۲۶ ش. فعالیت آموزشی خود را همزمان در مدرسه عالی شهید مطهری (سپهسالار قدیم) و دانشکده علوم معقول و منقول دانشگاه تهران - که از ۱۳۴۳ ش. عنوان دانشکده الهیات و معارف اسلامی را یافت - آغاز نمود. او در این دوره در مدرسه سپهسالار به تدریس فقه، فلسفه و فن خطابه می پرداخت. دوره دوم دانشکده مزبور که از ۱۳۲۱ ش. آغاز و تا پایان مدت ریاست مرحوم استاد بدیع الزمان فروزانفر و بازنشستگی وی در ۱۳۴۵ ش. ادامه داشت، در حقیقت دوره حضور فعال مرحوم راشد در آن دانشکده بود و از ۱۳۴۲ ش. که فعالیت جدید آموزشی و پژوهشی دانشکده علوم معقول و منقول در هفت گروه آموزشی شکل گرفت، استاد حسینعلی راشد ریاست گروه فلسفه و حکمت اسلامی را عهده دار شد.

وی در کسوت تدریس و مدیریت گروه فلسفه و حکمت دانشکده همچنان به خدمات ارزنده خود ادامه داد تا اینکه در ۱۳۴۵ ش. بازنشسته شد و از آن پس تا دو سال پیش از درگذشت به طور مداوم به تدریس در مدرسه عالی سپهسالار مشغول بود.

وی گاه گاهی شعر می سرود و اشعارش نیز حکایت از نگرانی خاطر او از بابت حال مردم جامعه اش می کرد.

مرحوم استاد راشد در بامداد روز سه شنبه ششم آبان ۱۳۵۹ دچار سکتة مغزی شد و در نیمه شب هفتم آبان ۱۳۵۹، در سن ۷۵ سالگی جهان را بدرود گفت.

از استاد علاوه بر مجموعه سخنانی که در رادیو ایران ایراد کرده، چند

کتاب و تعداد زیادی مقاله و متن سخنرانی به جا مانده است که در اینجا تنها به ذکر نام تعدادی از آثار چاپ شده ایشان اکتفا می‌شود: دو فیلسوف شرق و غرب، ملاصدرا و اینشتین (تهران، به ترتیب در سال‌های ۱۳۱۸، ۱۳۳۲، ۱۳۳۴ ش. و در اصفهان ۱۳۳۴ ش.)؛ سخنرانی‌ها در رادیو (در تهران و قم، سال‌های ۱۳۲۱-۱۳۲۴ ش.)؛ فلسفه عزاداری سیدالشهداء یا سخنرانی‌های دهه محرم در رادیو ایران (تهران، ۱۳۳۷ ش.)؛ اسلام و قرآن (مجموعه‌ای از سخنان راشد، تهران، ۱۳۴۰، ۱۳۷۷ ش.)، فضیلت‌های فراموش شده (در شرح حال پدر، تهران، ده چاپ بین سال‌های ۱۳۶۹ تا ۱۳۷۵ ش.)؛ تفسیر قرآن: سوره حمد و بقره (تهران، سه چاپ بین سال‌های ۱۳۷۱ تا ۱۳۷۶ ش.).

حسن فقیه عبداللہی

www.ketab.ir